

Така се създава „общественото“ писмо, въ което субективният елементъ почти изчезва или едва се забелязва, въ което всичкото внимание на писача е съсредоточено върху нѣкои отъ въпроситѣ на народната просвѣта и пробуждане. Въ много случаи националнитѣ проблеми се разглеждатъ строго академично, подкрепятъ се съ научни доводи и даватъ на писмата характеръ на статии отъ научни списания. Народнитѣ дейци отъ тази епоха, обаче, не сж се ограничавали въ „общественитѣ“ писма изключително върху въпроситѣ отъ просвѣтната и образователна областъ, а понѣкога сж си съобщавали мѣстни новини и случки изъ обществения животъ.

Писмата (търговско, частно) отъ по-раннитѣ епохи сж се различавали отъ днешнитѣ писма, както казахме, не само по своето съдържание, но и поради предположението, че тѣ сж писани съ намѣрение да станатъ достояние, освенъ на адресанта, и на други хора. „Общественитѣ“ писма се пишатъ вече съ изключителната целъ и намѣрение да станатъ известни на по-широки кръгове, особно на ония, които се занимаватъ съ обществени въпроси. Много отъ тогавашнитѣ дейци сж били въ редовна кореспонденция помежду си: напр. О. Неофитъ Рилски съ Райно Поповичъ, Априловъ съ Палаузовъ и О. Н. Рилски, Кръстевичъ, Фотиновъ и др. Много отъ тѣхъ сж си съобщавали единъ другиму сведения по вървежа на народната просвѣта и образование, които сж добивали съ писма или по други пѣтища отъ разни мѣста. Р. Поповичъ и О. Неофитъ Рилски имали приятелския обичай да си съобщаватъ единъ другиму нѣкои писма,

---

либи и въ стенето скрито нещо се го намериха и хора избиха кѣщи изгориха х. Станчовчито... (не се чете), Стойчовата до Цветка Нанова ни остана ни къща ни дюгечъ и толкози додето разумявате се на хасан олджика дюртме чи господъ да обраща на добре анджекъ колкото разумявате нема кабилъ веке да стане селото (Габрово) село защото отиде сичкото ливаде нивя коприна сичкото се ягма стана...“

Съ друго писмо отъ 7 ноемврий 1800 г. Хр. Рачковъ съобщава на х. Велчо и х. Иванчо въ Букурещъ това, което научилъ за сѣдбата на турски и кърджалийски началници: „Плесла паша сюрдисали (заточили) на мора (вѣроятно за неговитѣ безчинства) и Баталъ паша въ Едрине; а за Карахасекията, рекли че го убили. Даалите отъ Хасково до Бургасъ хило села курутисали орталакатъ и пазаванските на Чадарлии на Кормянство (села въ Севлиево) татакъ окулу Севлиево и Господъ да пази...“ (Тѣзи писма сж помѣстени въ студията на д-ръ П. Цончевъ: Преживелици на Габрово отъ края на XVIII вѣкъ до освобождението. — Ист. библ. год. II, т. IV, стр. 127—129). Въ тѣзи търговски писма личи силно преобладаващия информационенъ характеръ.